

KOP OF MUNT

Karen Rastelli

De Eenhoorn

(door Vera De Smet)

OVER DE AUTEUR

Karen Rastelli is geboren in Brussel in 1967. Ze is de jongste van zeven. Als kind luisterde ze vaak naar de verhalen van haar zes oudere broers en zussen. Van haar moeder kreeg ze de liefde voor taal mee, van haar vader die voor films. Thuis was het altijd druk.

In haar hoofd was het minstens even druk: woorden, beelden en verhalen tuimelden er over en door elkaar. Ondertussen is ze zelf mama van drie geweldige kinderen. In haar hoofd is het nog steeds druk. Eindelijk durft ze de woorden, beelden en verhalen neer te schrijven.

In het voorjaar van 2018 verscheen haar eerste boek: "Kop of munt".

(bron: <http://www.karenrastelli.be>)

1. VERHAAL

Samenvatting van het verhaal

Het verhaal start wanneer Lars – de broer van Klaartje en Sander – overleden is. Achttien jaar zal hij nooit meer worden. Zijn familieleden gaan elk op een verschillende manier om met het verlies: zijn mama sluit zich af van de wereld, zijn papa stort zich in zijn werk, ... Hoewel ook zijn broer en zus kampen met een groot verdriet is er toch een keerzijde. Lars was namelijk niet altijd de lieve, brave broer die iedereen dacht dat hij was...

Personages

De belangrijkste personages zijn Klaartje, haar broer Sander en haar mama en papa. Het enige '**round character**' – en tevens ook het ik-personage – echter is Klaartje: enkel van haar komen we gevoelens, gedachten en herinneringen te weten. Zij vertelt natuurlijk ook over de overige personages, maar dit blijven dus '**flat characters**' omdat ze niet diepgaand uitgewerkt zijn en we enkel via een ander personage informatie over hen krijgen.

- Welke personages komen in het boek voor?
- Door wiens ogen wordt het verhaal verteld? Is dit dan het belangrijkste personage, vind/denk je?
- Over welk(e) personage(s) kom je veel te weten? Over welke niet? Weet je hoe we zo'n personage in een boek noemen?
- Had je graag gewild dat er enkele personages dieper zouden uitgewerkt worden? Waarom (niet)? En zo ja, over welke personages had je graag wat meer geweten?

Vanaf het begin van het boek wordt de toon al direct gezet: Klaartje geeft namelijk toe dat zij geen tranen kan laten om het verlies van haar broer: "Om me heen gesnik en gesnotter. Mijn ogen blijven droog. Kurkdroog." (p. 3) Als lezer vinden we dat direct **opmerkelijk**, het lijkt namelijk geen

standaardreactie in deze situatie. In het boek wisselt het “nu” heel vaak af met het verleden, het “toen” waarin Lars nog leefde. We worden dus als het ware constant heen en weer geslingerd tussen enerzijds Klaartje die met haar **verdriet** omgaat en anderzijds de **herinneringen** van Klaartje. Opnieuw op pagina 3 komen we al te weten dat het niet goed is afgelopen tussen de twee broers op het moment van overlijden van Lars: “Vroeger, toen alles nog goed was tussen Lars en Sander...”. Met mondjesmaat vertelt Klaartje ons over haar herinneringen en haar verleden. We lezen over het **schuldgevoel** dat haar teistert, over haar **tegenzin** om een nieuwe dag te starten, maar ook over het **rustgevoel** dat op het einde van het boek komt wanneer Sander, haar tweede broer, haar belooft erover te zullen praten met hun **ouders**.

Hier vind je een (beknopt, dus onvolledig) overzicht van enkele quotes die illustreren hoe Klaartje zich voelt bij de situatie:

- “Ik durf niet naar mama te kijken. Ze ziet er doorschijnend uit, alsof ze bezig is te verdwijnen.” (p. 3)
- “Zijn ogen kijken me vragend aan. Ik hap naar adem, duizel, mijn maag krimpt. Mijn ogen zeggen: zwijgen, niets vertellen, nooit.” (p. 4)
- “Als zijn geur er nog is, dan moet hij er toch ook nog zijn?” (p. 5)
- “Ik wil gewoon blijven liggen en slapen, voor altijd. Maar ik doe mijn ogen open.” (p. 19)
- “Ik weet niet of ik hem nog graag kon zien. Toen ik klein was, was graag zien gemakkelijk. Maar na die avond was het alsof er een knop was omgedraaid, alsof voelen moeilijker was. [...] Het is allemaal mijn schuld.” (p. 24 – 25)
- “‘Ogen open, Klaar! Je durft niet, hé?’ Mijn haar wordt bruusk naar achteren getrokken. ‘Kijk naar de waterstraal.’ Mijn oogbollen schrikken van de druppels. Tranen mengen zich met het water. ‘En nu je mond open.’ Gehoorzaam opent mijn mond zich. Ik slik, slik en slik. Lars laat mijn haar los. Ik zak neer op de grond in de douche. Hij grijnst. ‘Flink zusje, flink.’” (p. 26)
- “Als ik nu eens het fornuis was en niet Klaartje, dan zou mama uren met mij in de weer zijn. Binnen in mij begint de soep te koken. Kokende soep voedt het razende monster binnen in mij. Ik probeer het te sussen, maar het monster is te sterk. Ik moet hier weg. Mijn stoel klettert tegen de grond als ik opsta. Mijn ogen spuwen zijn vuur.” (p. 33)
- “Slapen, Klaartje, als je slaapt, voel je niks.” (p. 35)
- “Hij pakt mijn hand weer vast en legt die op zijn kruis. ‘Hier zit je munt.’ Geschrokken trek ik mijn hand terug. Zijn sterke armen trekken me tegen hem aan. Zijn adem in mijn oor. Zijn stem. ‘Kus me, zusje’ Ik probeer me weg te trekken. ‘En pak me hier vast,’ hijgt hij in mijn oor. Hij duwt mijn hand tegen zijn broek. Hij wordt hard.” (p. 52)
- “‘Morgen praten we met mama en papa,’ zegt hij. ‘Ik help je wel.’” (p. 55)

Tip! Sommige van deze quotes zijn heel expliciet en soms zelfs ietwat choquerend. Je kan een aantal quotes eruit halen en die samen met de KJV'ers bespreken. Je kan hen ook zelf een quote laten kiezen en kort laten uitleggen waarom ze net die quote gekozen hebben.

- Hoe leren we Klaartje kennen in het begin van het boek?
- Op welke manier komen we meer te weten over haar verleden?
- Vind je dat Klaartje evolueert in het boek, of niet? Waarom (niet)?
- Hoe zou je Klaartje omschrijven?
- Waarom heb jij deze quote gekozen?

Titel

De titel verwijst in eerste instantie naar het **spelletje** dat de drie vaak speelden in de buurt van de spoorweg. Daarbij gooiden ze een muntstuk op de sporen op het moment dat een trein naderde en lieten dat muntstuk plat rijden. Daarbij kon de munt op twee manieren vallen: ofwel kop ofwel munt.

- Waarnaar verwijst de titel?
- Vind je de titel goed gekozen, of niet? Waarom (niet)?
- Welke titel zou jij kiezen, mocht je de auteur van dit boek zijn?

Structuur

Dit dunne boekje, dat amper 56 pagina's beslaat, bestaat uit 16 verschillende **hoofdstukken**, netjes genummerd van 1 tot en met 16. Door de **beperkte omvang** van het boek zijn de hoofdstukken erg **kort**, sommigen amper één pagina. Daardoor kan het boek heel **vlot gelezen** worden, je vliegt er als het ware door. Toch moeten we hierbij ook een **kanttekening** maken: de korte hoofdstukken die aan een sneltempo vooruitgaan, creëren soms een **shockeffect**: het lijkt wel alsof de vreselijke zaken die Lars zijn broer en zus heeft aangedaan worden vermeld alsof het niets is, alleen maar om het verhaal verder te kunnen vertellen. Het boek mag dan wel heel kort zijn, het is wel **beklijvend** door de problematiek die aangekaart wordt.

- Hoeveel pagina's omvat het boek(je)? Vind je dit goed, te weinig, te veel? Waarom?
- Had je graag gewild dat dit verhaal wat langer duurde? Waarom (niet)?
- Denk je dat de auteur bewust gekozen heeft om zo'n kort verhaal te schrijven, of niet? Waarom zou ze dat gedaan hebben, denk je?

2. VERWERKING

Thema's

Het spreekt voor zich dat het belangrijkste thema in dit boek het **overlijden** van Lars is, maar ook het rouw- en verwerkingsproces van zijn naaste familieleden, alsook de **eenzaamheid** die sommigen van hen hierdoor ervaren. Ze voelen zich alleen in hun verdriet, alsof niemand anders hen begrijpt. Het is natuurlijk eigen aan een rouwproces dat dit heel individueel is: iedereen beleeft verdriet en afscheid nemen op zijn eigen manier; toch kan het ook voor een stuk gedeeld worden, maar in het verhaal komt dit weinig aan bod.

- Wat is, volgens jou, het belangrijkste thema van het boek? Waarom?
- Vind je het normaal dat Klaartje zich eenzaam voelt in en met haar verdriet? Waarom (niet)?
- Heb jij zelf al iemand dierbaar verloren? Hoe voelde jij je toen? Kon je toen terecht bij iemand, of vond je het gemakkelijker om je verdriet alleen te verwerken?

Misschien komt dit minder expliciet en veeleer subtiel aan bod in het boek, maar toch is het **grensoverschrijdend gedrag** van Lars ook een belangrijk thema dat verscholen is in het verhaal. Toch wordt er niet diep op ingegaan of spreekt Klaartje er niet specifiek over: het wordt niet als zodanig benoemd, we lezen enkel twee korte passages waarin het gedrag beschreven wordt. Deze passages vinden we terug op pagina 20 – 21, pagina 26 en pagina 51 – 52 – 53. We komen te weten dat Klaartje zich hier verdrietig door voelt, dat ze niet goed begrijpt wat er gebeurt en waarom en dat ze een schuldgevoel heeft: ze denkt dat zij iets fout heeft gedaan waardoor haar broer dit gedrag vertoont.

- Welk ongepast gedrag vertoonde Lars tegenover zijn zus Klaartje?
- In welke passages in het boek kan je dit lezen? Hoe voelde je je toen je die fragmenten las: gechoqueerd, verdrietig, geschrokken, ...? Waarom?
- Hoe gaat Klaartje met deze situatie om, denk je?
- Begrijp je waarom Klaartje een schuldgevoel heeft bij deze situatie? Waarom (niet)?
- Begrijp je waarom Klaartje dit heel lang voor zichzelf gehouden heeft, en hier nooit met haar ouders over heeft gepraat? Waarom (niet)?

Tip! Dit zijn toch wel heikele thema's. Forceer de KJV'ers niet om iets te zeggen als ze dit niet willen.

Promotiefilmpje en muziek

Via de website <https://vimeo.com/261376603> kan je een **promotiefilmpje** bekijken over dit boek. Eerst komt de auteur zelf aan het woord, die heel kort vertelt waarover het boek gaat, daarna vertellen enkele van haar vrienden en familieleden waarom zij dit boek een aanrader vinden. Als **introduce** zien we ook enkele 'sfeer'beelden (o.a. munten op de sporen), vergezeld van wat muziek.

Tip! Je kan dit filmpje gebruiken als introductie van de bespreking, waarbij je dan achtereenvolgens het boek kort kan samenvatten en de meningen van de KJV'ers kan opvragen, of op het einde van de bespreking, als leuke en korte afsluiter.

Op pagina 4 vermeldt Klaartje een nummer, namelijk **"Somewhere over the rainbow"** (er wordt niet vermeld in welke versie). Het blijkt "het" liedje van haar broers te zijn, maar dit nummer werd ook gedraaid op de begrafenis van Lars. Het is dus een emotioneel geladen liedje in het boek.

We vermelden graag ook nog enkele lyrics die op pagina 22 te lezen zijn. Het is de tekst van **"Comfortably Numb"** van Pink Floyd, een liedje dat gaat over iemand die koorts heeft en zijn beleving daarvan. Klaartje heeft op dat moment ook koorts, ligt ziek in bed en hoort dit toepasselijk liedje vanuit de benedenverdieping. Op zich is dit geen erg belangrijke passage in het boek, maar de verwijzing naar dit liedje is wel leuk.

Tip! Je kan deze lyrics even aanhalen en aan de KJV'ers vragen om het liedje in het boek te plaatsen; eventueel kunnen jullie er ook samen even naar luisteren.

Juryleden kunnen online op de KJV-boeken reageren.

Ga naar www.kjv.be, klik op 'Welke boeken moet ik lezen' en dan op de groep en het boek in kwestie.